

Kartdata for kystsonen av Vestfold og Telemark - landskapsanalyse og verdisetting av arealer

Datagrunnlag og kriterier for verdisetting

Dokumentinformasjon

Oppdragsgiver:	Vestfold og Telemark fylkeskommune
Tittel på rapport:	Kartdata for kystsonen av Vestfold og Telemark – landskapsanalyse og verdisetting av arealer
Oppdragsnavn:	Landskapsanalyse Vestfold- og Telemarkskysten
Oppdragsnummer:	637212-01
Utarbeidet av:	Anne Karen Haukland
Oppdragsleder:	Anne Karen Haukland
Tilgjengelighet:	Åpen

Kort sammendrag

Rapporten inneholder et sammendrag av metode og hvilke kriterier som ligger til grunn for landskapsanalyse og verdisetting av arealer langs kysten av Vestfold og Telemark. Resultatene fra analysene finnes i fylkeskommunens Arcgis-online løsning med tilhørende kartfortelling.

05	30.mai 2023	Mindre justeringer	AKH	BW
04	20.april 2023	Justeringer av metode naturressurser	AKH	BW
03	29.mars 2023	Mindre justeringer	BW	KH/AKH
02	22.feb. 2023	Oppretting etter innspill	AKH/BW	KH
01	6. jan. 2023	Utkast	AKH	BW
Ver	Dato	Beskrivelse	Utarb. av	KS

Forord

Landskapsanalyse og verdisetting av kystarealene langs Vestfold og Telemark er utført på oppdrag fra Vestfold og Telemark fylkeskommune. Oppdragsgivers representant i arbeidet har vært Gry Backe, Anne Brinchmann Njarga og Thale Høiskar Heltberg.

Skien, 30.05.2023

Anne Karen Haukland
Oppdragsleder

Bjørg Wethal og Karen Holst
Landskap

Innholdsfortegnelse

1. Bakgrunn	4
1.1. Oppdraget	4
2. Metode	5
2.1. Undersøkellesområde	5
2.2. Verdisetting	7
3. Verdivurdering av kystsonen	8
3.1. Landskapsbilde	8
3.2. Naturmangfold	31
3.3. Kulturmiljø	36
3.4. Friluftsliv	38
3.5. Naturressurser	40
4. Referanser	43
5. Vedlegg	44

1. Bakgrunn

1.1. Oppdraget

Kystsonen er av nasjonal betydning og skal forvaltes slik at man kan ivareta de nasjonale miljøverdiene som omfatter natur, landskap, friluftsliv og kulturmiljø samtidig som allmennhetens tilgang til kysten opprettholdes og forbedres. Kystsonen er samtidig under stadig større arealpress og det er viktig å unngå uheldig utbygging og enkeltinngrep i kystsonen som over tid påvirker og forringer kvalitetene til områdene.

Innenfor kystsonen langs Vestfold og Telemark er det registrert arealer av nasjonal og regional verdi knyttet til jordbruk, natur, friluftsliv, kultur- og kystlandskap og kulturmiljøer. Færder nasjonalpark og Jomfruland nasjonalpark ligger begge innenfor kystsonen.

Det er utarbeidet egne verdikart for styrke kunnskapsgrunnlaget innenfor kystsonen i Vestfold og Telemark for temaene naturmangfold, kulturmiljø, naturressurser, friluftsliv og landskap.

Verdikartene er synliggjort i en egen GIS-portal for prosjektet:

[VTFK Landskapsanalyse 2022 \(arcgis.com\)](https://arcgis.com)

For de fleste temaene er det benyttet eksisterende grunnlag fra nasjonale databaser og kommunale kartlag som er verdisatt. For temaet landskap er det gjennomført en ny landskapsanalyse på regionalt nivå for Vestfold og Telemark, samt synlighetsanalyse for hele kysten. For temaet naturmangfold er det gjennomført en GIS-analyse av store, sammenhengende naturområder uten tekniske inngrep.

Resultatene er også oppsummert i denne kartfortellingen:

<https://storymaps.arcgis.com/stories/14372ff77ad74f8a9683beb8a63fb367>

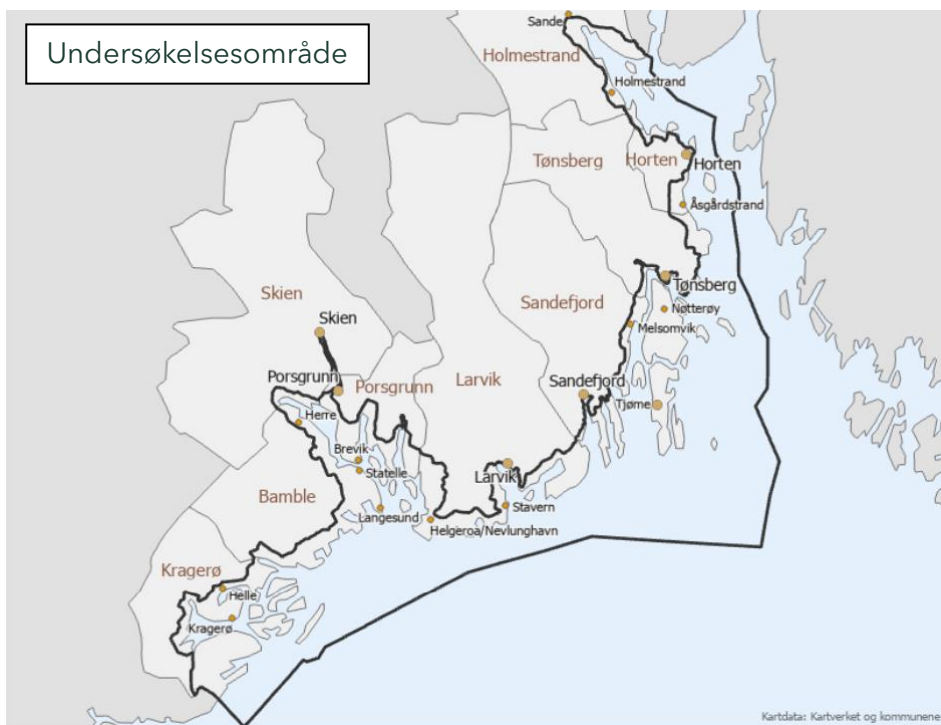
2. Metode

2.1. Undersøkelsesområde

Kystsonen er definert som land- og sjøområder som står i innbyrdes direkte samspill enten økologisk, topografisk og/eller bruksmessig. Geografisk område som følger av Rikspolitiske retningslinjer for Oslofjorden (RPR-O av 1993) og som er videreført i Statlige retningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen (SPR av 2011) er vist i figuren under.

Det er dette området som utgjør undersøkelsesområdet for landskapsanalysen og fastsetting av verdi for arealer. Det undersøkte området tar utgangspunkt i områdene som gjelder i Regional plan for kysten i Vestfold (2014) og Planprogram Kystsoneplan for Telemark (2017) for de ti kystkommunene i fylket.

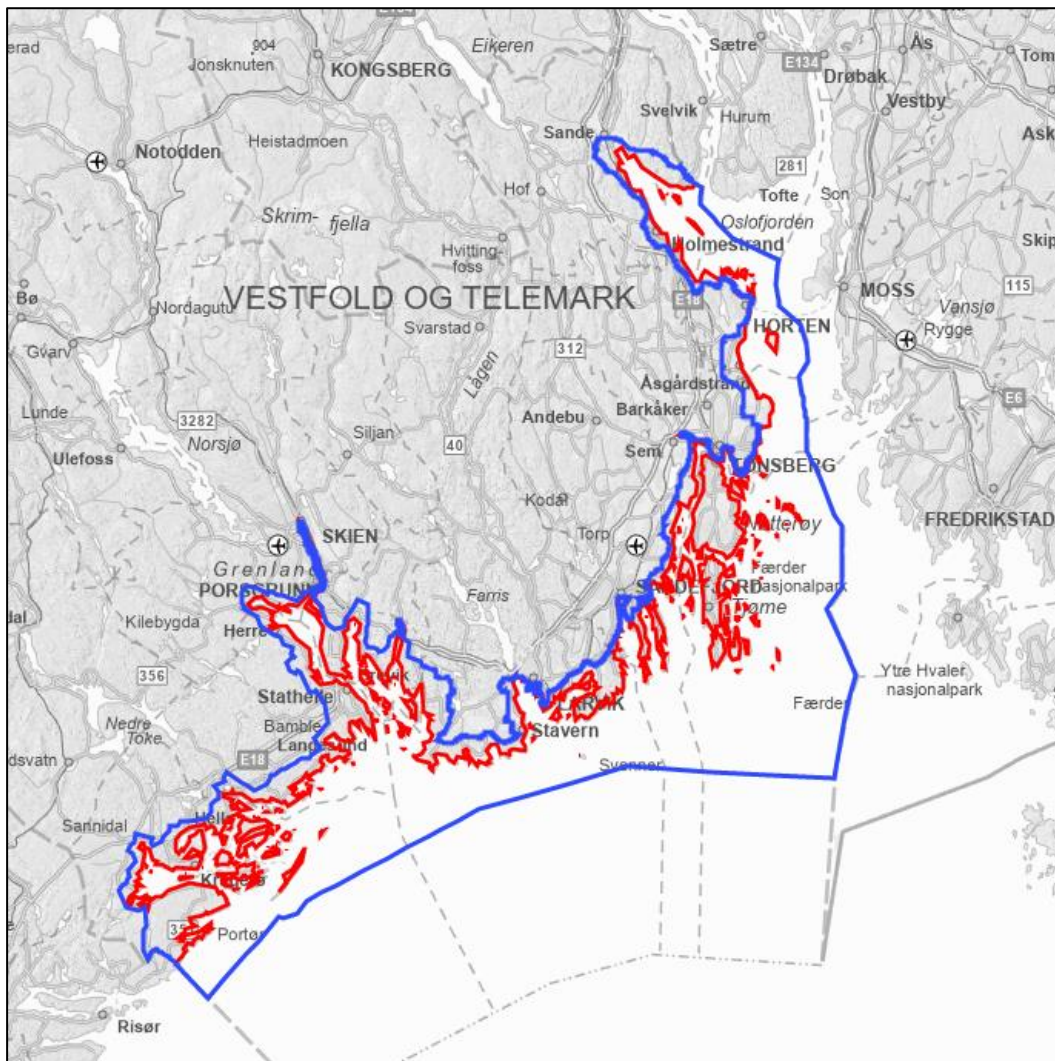
Sonen på land omfatter ikke byområdene i Skien, Porsgrunn, Larvik, Sandefjord, Tønsberg og Horten i samsvar med RPR-sonen.

Figur 2-1 Avgrensning av RPR-O og SPR. Kilde Vestfold og Telemark fylkeskommune

Strandsonen eller 100-metersbeltet omfatter arealet innenfor hundre meter inn på land målt i horisontalplanet ved alminnelig høyvann og er omfattet av et generelt bygge- og deleforbud etter plan og bygningsloven.

Strandsonen, eller 100-metersbeltet, er gitt en særlig beskyttelse gjennom byggeforbudet langs sjøen (PBL §1-8). Forbudet kan fravikes gjennom kommunale planer. Dette forutsetter at hensynet til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser er ivarettatt.

Figur 2-2 Undersøkelingsområde vist med blå avgrensning. 100-meters beltet med byggeforbud vist med rød linje.

2.2. Verdisetting

Veilederen M-1491 Konsekvensutredninger for klima og miljø (Miljødirektoratet, 2023) er benyttet som metodikk for verddivurderingen av temaene. For temaet naturressurser er V712 Konsekvensanalyser (Statens vegvesen, 2021) benyttet.

Metodikken i M-1491 har egne retningslinjer for overordnede planer som er søkt fulgt i så stor grad som mulig. Det er likevel gjort enkelte justeringer for enkelte tema på bakgrunn av hvilket kunnskapsgrunnlag som er tilgjengelig.

Det er valgt å gi områdene verdi innenfor tre kategorier; *noe verdi*, *middels verdi* og *stor verdi*. De samme verdikategoriene gjelder for alle temaene som er utredet. For de fleste temaene (bortsett fra landskap og naturmangfold) er eksisterende kunnskap og verddivurderinger benyttet, men de er tilpasset et regionalt nivå med disse tre verdikategoriene som vist under.

Høy verdi er ikke alltid likestilt med restriksjoner eller vern av et område, men innebærer at utvikling må foregå særlig skånsomt slik at ikke verdiene skal reduseres.

I kapittel 3 er det beskrevet nærmere hvilke kategorier og kriterier som er benyttet for hvert enkelt deltema i verdianalysen. I de tilfellene hvor verdiområder overlapper er det området med høyest verdi som vises i verdikartene i GIS-portalen.

Tabell 2-1 Verdikategorier som er benyttet i verdianalysen

Noe verdi		255, 254, 55 (50 % transparent)
Middels verdi		254, 192, 45 (50 % transparent)
Stor verdi		175, 15, 15 (50 % transparent)

3. Verdivurdering av kystsonen

3.1. Landskapsbilde

Metode

Landskapsanalysen tar utgangspunkt i foreliggende grunnlag som Nasjonalt referansesystem for landskap, NIJOS rapport 10/2005, og overordna inndeling i NIN Landskap som grupperer all natur i Norge. Registrerte naturverdier og kulturminneverdier er også inkludert i vurderingen, i for eksempel grensesetting eller i verdisetting for en landskapstype.

Basert på den overordna avgrensningen er undersøkelsesområdet inndelt i **delområder** basert på Veileder | M-1941 Konsekvensutredninger for klima og miljø.

Delområdene er tilpasset forvaltningsnivået, dvs. fylkesnivå/regionalt nivå.

Det er lagt til grunn at delområder skal ha en **enhetlig landskapskarakter**.

Landskapskarakter gir uttrykk for samspeillet mellom et områdes naturgeografiske forhold, kulturhistorien og romlige og visuelle forhold som særpreger landskapet og området rundt. Dette samsvarer med avgrensning av fagområdet landskap i Veileder | M-1941 Konsekvensutredninger for klima og miljø. Vi har i tillegg tatt inn et punkt om kvalitativ vurdering (faglige vurderinger basert på foreliggende kunnskap og fagkompetanse), markert med blått i tabell.

Tabell 3-1 Grunnlag for inndeling i delområder

Nasjonalt referansesystem	<ul style="list-style-type: none"> • Landskapsregioner • Underregioner
NIN Landskap	<ul style="list-style-type: none"> • Innlandslandskap • Kystlandskap • Marint landskap

Første steg i vurdering av landskapskarakter har vært å samle inn og sammenstille kunnskap om utredningsområdet i en GIS-modell [VTFK Landskapsanalyse 2022 \(arcgis.com\)](#).

Tabell 3-2 Grunnlag for inndeling i delområder

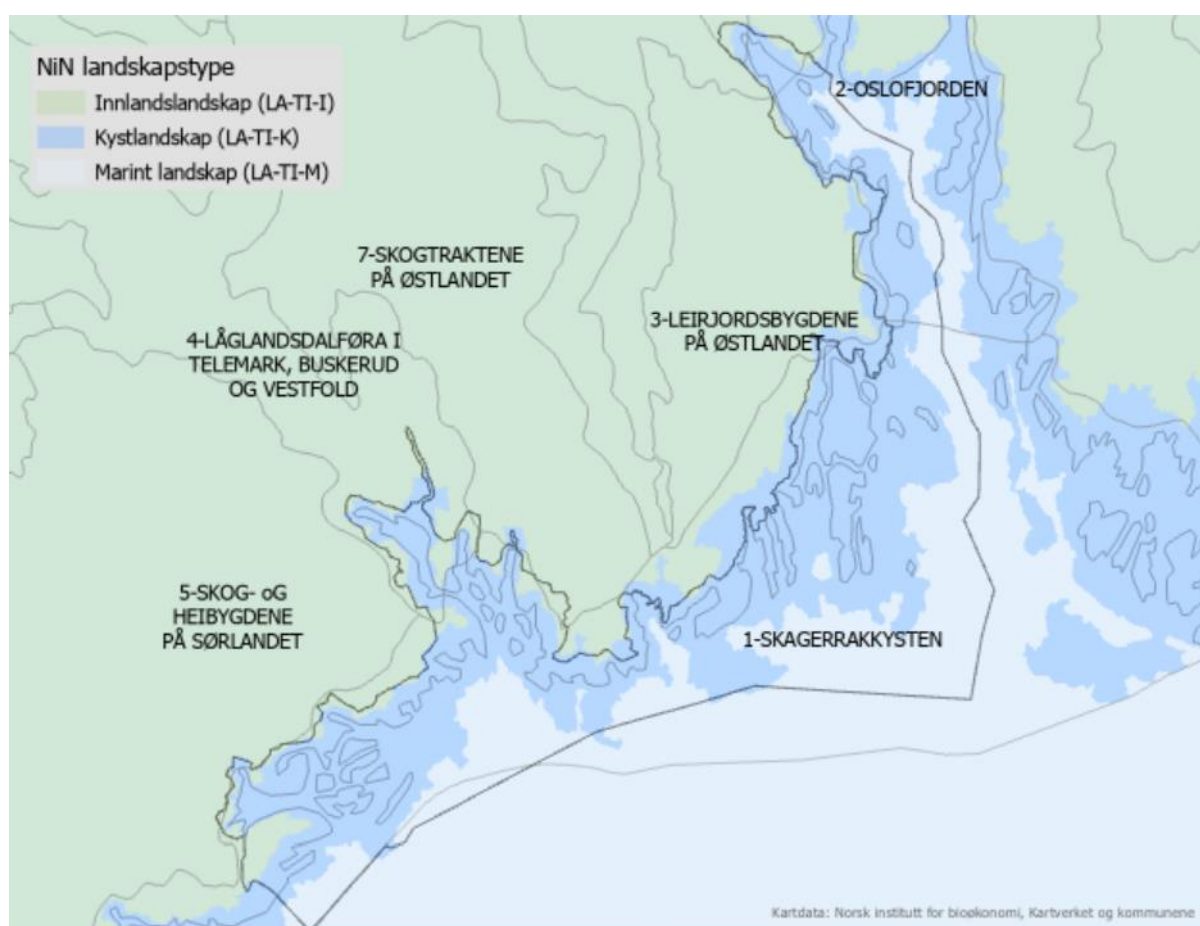
Landskapskarakter	Elementer	Grunnlag
Naturgeografiske forhold	<ul style="list-style-type: none"> • Landformer, terrengforhold og relieff • Vann og vassdrag • Markoverflate 	<ul style="list-style-type: none"> • Geologi • Høydelagskart • Ortofoto • Geologisk arv • Naturvernområder • Kvalitativ vurdering
Kulturhistorien	<ul style="list-style-type: none"> • Spor i landskapet • Bebyggelsesstruktur, bystruktur, infrastruktur 	<ul style="list-style-type: none"> • Verdifulle kulturlandskap • Utvalgte kulturlandskap • Kulturmiljøer av regional og nasjonal verdi • Tettstedsavgrensning • Teknisk infrastruktur • Kvalitativ vurdering
Romlige og visuelle forhold	<ul style="list-style-type: none"> • Opplevelse, identitet og tilhørighet • Visuelle kvaliteter 	<ul style="list-style-type: none"> • Hensynssoner • Kulturlandskap RPBA • Kvalitativ vurdering

Grunnlag for inndeling – Nasjonalt referansesystem og NiN Landskap

Nasjonalt referansesystem

Det geografiske området som omfattes i dette kunnskapsgrunnlaget ligger hovedsakelig innenfor følgende landskapsregioner i det nasjonale referansesystemet for landskap som Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) har utviklet:

- Region 1 - Skagerakkysten
- Region 2 - Oslofjorden
- Region 4 - Låglandsdalføra i Telemark, Buskerud og Vestfold
- Region 5 - Skog- og Heibydene på Sørlandet
- Region 7 - Skogtraktene på Østlandet

Figur 3-1 Illustrasjonen viser sammenhengen mellom nasjonalt referansesystem og den overordna inndelingen i NiN Landskap (Vestfold og Telemark fylkeskommune, 2022).

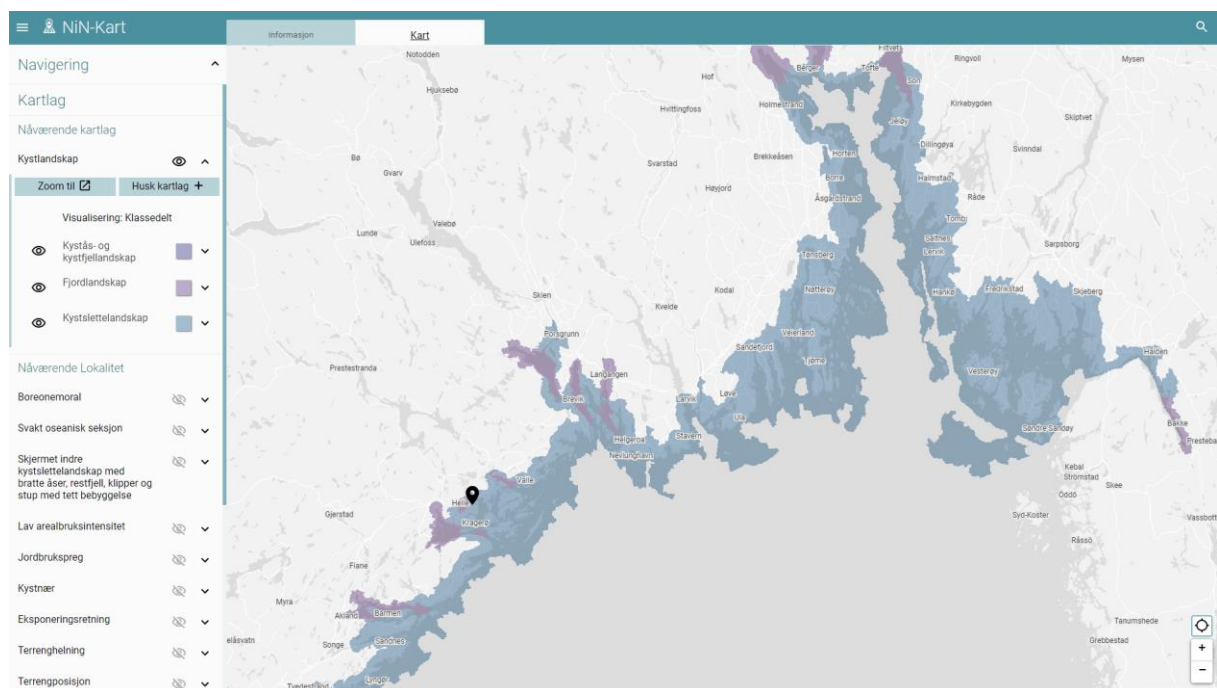
NiN Landskap

Natur i Norge grupperer all natur i Norge i tre landskapstyper etter noen generelle og observerbare trekk i landskapet: **innlandslandskap, kystlandskap og marint landskap**. Alle disse tre landskapstypene ligger i kystsonen (Simensen).

Kystlandskapet omfatter alle landskap i overgangen mellom hav og land. Dette utgjør mesteparten av området, og kan grovt sett deles inn i to: kystslettelandskap og fjordlandskap.

Kystslettelandskap omfatter den lave bredden av land som ligger omkring kystlinja som veksler mellom 50 og -50 m.o.h., og som ofte omfatter et mylder av skjær og øyer. Mesteparten av strandflaten ligger under havnivå. Størsteparten av kystlandskapet i Vestfold og Telemark består av kystslettelandskap, med et middels kupert landskap ispedd noen flate områder rundt Nevlunghavn/Stavern og mellom Tønsberg og Horten, og noen områder med brattere fjell, klipper og stup øst for Eidangerfjorden og ved Kragerø.

Fjordlandskap omfatter større sammenhengende langstrakte fordypninger i landskapet innenfor kystslettelandskapet, normalt U-daler som for en stor del er fylt av havann. Fjordene er skapt av breer som har gravd under havnivå.

Figur 3-2 Utsnitt fra NiN-Kart som viser avgrensning av kystlandskap (nin.artsdatabanken.no)

De mest arealbruksintensive områdene, uttrykt gjennom mengde og tetthet av bygninger, infrastruktur og andre utbygde områder, finner vi naturlig nok i og rundt de største byene og tettstedene.

De store sammenhengende jordbruksdominerte områdene i regionen ligger hovedsakelig lenger inn i landet. De jordbrukspregede områdene som ligger i eller i tilknytning til kystsonen er de kystnære områdene mellom Nevlunghavn, Stavern og Tjodalyng, noen områder vest for Tønsbergfjorden, på Nøtterøy og ved Oseberg, Borre, Holmestrand og innerst i Sandebukta.

Grunnlag for inndeling - Utvalg fra tabell 3-2.

Kulturhistorien - Kulturlandskap

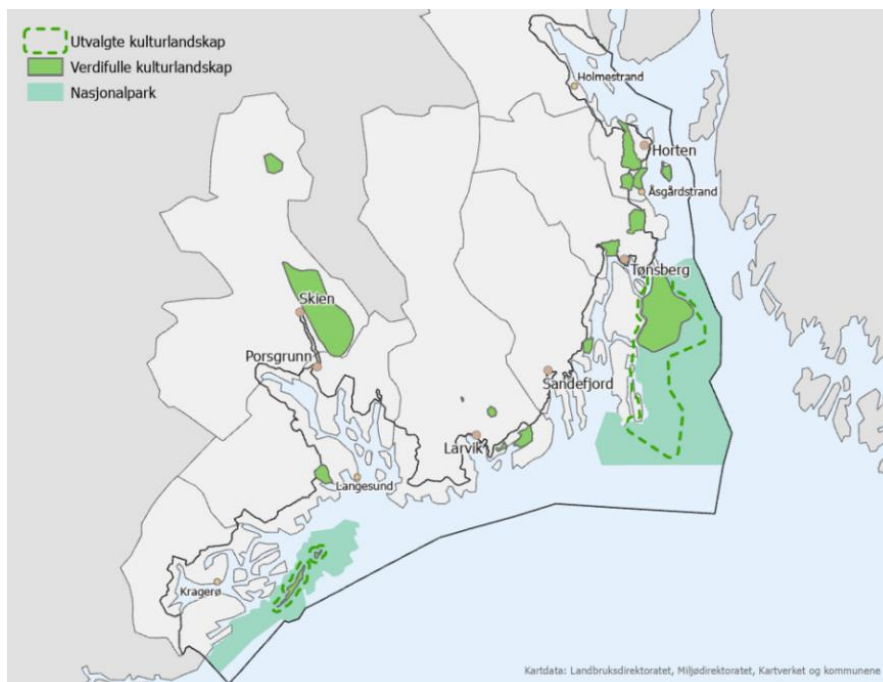
Kulturlandskap er definert i DN-håndbok 13 som områder der dagens naturtyper/kulturmarkstyper og artsutvalg er betinget av tidligere og nåværende arealbruk og driftsformer (Direktoratet for naturforvaltning, 2007).

Langs kysten vår finner vi viktige forekomster av følgende kulturlandskap: naturbeitemark, beiteskog, store gamle trær, åpen kalkmark, slåttemarker, parklandskap, hagemark, skrotemark og kalkrike enger. I Portør finner vi også fylkets eneste forekomst av kystlynghei.

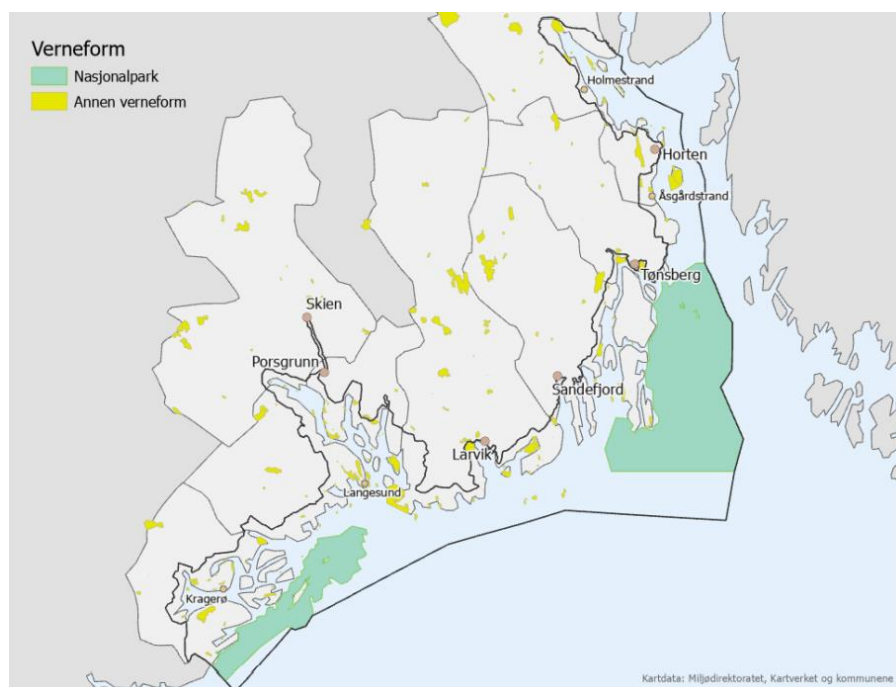
I kystsonen i Vestfold og Telemark er det kartlagt flere verdifulle kulturlandskap (Figur 3-3). Jomfruland og Stråholmen i Kragerø kommune og Færder i Færder kommune er valgt ut av Landbruksdirektoratet som 2 av 46 utvalgte kulturlandskap i Norge (se Figur 3-5). Kulturlandskapene velges ut på bakgrunn av både biologisk og kulturhistorisk verdi. De utvalgte kulturlandskapene i Vestfold og Telemark har fortidsminner fra bronsealderen og har gjennom lang tid vært brukt til beite og annet landbruk. Det er et rikt naturmangfold blant annet som følge av lang tids bruk som beite.

ID	Navn	Kommune	Biologisk mangfoldverdi	Kulturminneverdi
KF00000092	Bastøya	Horten	Svært verdifullt	Mindre verdifullt
KF00000083	Adal, Lørge	Horten	Svært verdifullt	Verdifullt
KF00000089	Fjugstad, Vestmanrød, Nasjonalparken	Horten	Svært verdifullt	Svært verdifullt
KF00000094	Borrevannet	Horten	Svært verdifullt	Svært verdifullt
KF00000084	Jarlsberg - Ilene	Tønsberg	Svært verdifullt	Svært verdifullt
KF00000087	Slagen-Rom	Tønsberg	Mindre verdifullt	Svært verdifullt
KF00000096	Skjærgård øst for Nøtterøy*	Tønsberg/Færder	Svært verdifullt	Svært verdifullt
KF00000093	Hafallen	Sandefjord	Svært verdifullt	Verdifullt
KF00000085	Langøya og Skravestad	Sandefjord	Svært verdifullt	Svært verdifullt
KF00000086	Indre Viksfjord	Larvik	Svært verdifullt	Verdifullt
KF00000088	Drengskilen - Kaupang	Larvik	Verdifullt	Svært verdifullt
KF00000275	Bamble kirke - Esa-Hvalvika	Bamble	Ikke registrert	Verdifullt
KF00000266	Jomfruland*	Kragerø	Ikke registrert	Verdifullt
KF00000267	Stråholmen*	Kragerø	Ikke registrert	Verdifullt
*) Utvalgt kulturlandskapsområde. Jomfruland og Stråholmen utgjør ett utvalgt kulturlandskapsområdet i Landbruksdirektoratets liste.				

Figur 3-3 Viktige kulturlandskap i Vestfold og Telemark, Kilde: Miljødirektoratet, Landbruksdirektoratet. (Vestfold og Telemark fylkeskommune, 2022)

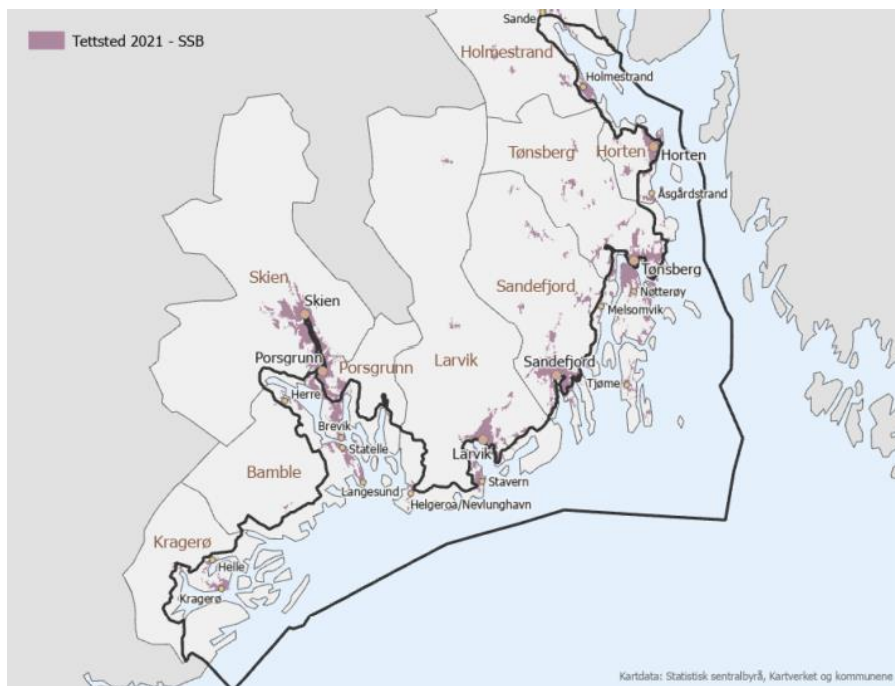

Figur 3-4 Figuren illustrerer kulturlandskap vernet etter ulike verneformer, samt nasjonalparker (Vestfold og Telemark fylkeskommune, 2022)

Figur 3-5 Figuren illustrerer områder vernet som nasjonalpark, eller vernet etter andre kriterier (Vestfold og Telemark fylkeskommune, 2022)

Kulturhistorien - Tettstedsavgrensing, SSB

Figur 3-6 Figuren viser Tettstedsavgrensing slik den er definert av SSB (Vestfold og Telemark fylkeskommune, 2022).

SSB definerer tettsteder slik: *En hussamling skal registreres som et tettsted dersom det bor minst 200 personer der (ca. 60-70) boliger.*

Avstanden mellom husene skal normalt ikke overstige 50m. Det er tillatt med et skjønnsmessig avvik utover 50m mellom hus i områder som ikke skal eller kan bebygges. Dette kan for eksempel være parker, idrettsanlegg, industriområder eller naturlige hindringer som elver eller dyrkbare områder. Husklynger som naturlig hører med til tettstedet tas med inntil en avstand på 400m fra tettstedskjernen. Disse husklyngene kalles tettstedssatellitter. SSB oppdaterer tettstedsavgrensningene hvert år og legger ut de digitale grensene for nedlasting.

Det er gjort en overordnet vurdering av verdi også i tettstedene, for å skille høy verdi fra middels verdi. For Telemark er det benyttet Kulturmiljø definert i laget Kulturarv som grunnlag for avgrensing. For Vestfold er benyttet RPBA Kulturmiljø by som grunnlag for avgrensing.

Det er også utført en egen GIS-analyse over større, sammenhengende naturområder som er synliggjort som eget kartlag i GIS-portalen. Analysen er basert på AR5 med en buffer 50 meter til bebygde arealer, tettsteder og bygg. Oppskrift for analysen kan leses i vedlegg 1.

Naturgeografiske forhold - Geologi/geologisk arv

Det geologiske mangfoldet i kystsonen setter helt klare forutsetninger for både det biologiske mangfoldet og for menneskenes aktiviteter og samfunnsutviklingen i både fortid og i framtid (Vestfold og Telemark fylkeskommune, 2022):

- Ulike undersjøiske landskap og sjøbunnsforhold styrer havstrømmene og gir ulike habitater for fisk og fastvoksende dyr og planter. Som en direkte følge av dette kan vi høste fisk og annet fra sjøen, og det er ikke tilfeldig hva som kan fanges eller høstes hvor.
- På land har vi også ulike habitater for planter og dyr, og arealer som egner seg for bosetting, samferdsel og landbruk. Vi har også løsmasser og berggrunn som vi bruker som byggeråstoff, uttak av naturstein eller som industriråstoff.
- Fjordene har dannet naturlige farleder for skip og båter. Skjærgårder med sandstrender og svaberg har vært grunnlaget for menneskelig aktivitet og bosetting. Alt styrt av variasjon i det geologiske mangfoldet.
- Det er først og fremst dette grenseområdet land/sjø vi ser, og som vi menneskene opplever som kysten og som gjør den til den unike kysten vi kjenner og identifiserer oss med.

Skjærgård og åslandskapet

- Bamble og Kragerø: Lange små dalfører som skiller lave åser med en orientering nordøst-sydvest. På land foregår det landbruk i de små dalførene. De samme dalførene har styrt traseene for mange av veiene i området. Til sjøs har vi en skjærgård, dvs. mange små øyer, holmer og skjær. Dette er samme landskapstype som på land, men der dalførene er fylt igjen av sjø, og farledene er styrt av de samme geologiske forholdene som styrer veitraseene på land.

Kalksteinlandskapet i Grenland

- Landskapet i Grenland, i et belte fra Langesund til Brevik, Porsgrunn og Skien, er karakterisert av lange nord-syd gående rygger med veldig bratte kanter i vest. Disse bratte kantene kalles «flævvær» lokalt, og slike typiske flauer har vi ved Rognstranda, Stokkevannet og Frierfjorden. Berggrunnen her er sandstein, kalkstein og leirskifer, dannet fra sand, kalkslam og leire som ble avsatt i havet for mellom 550 og 400 millioner år siden. Brattkantene er erosjonsrester av disse sedimentene som tidligere dekket hele Sør-Norge.

Svaberglandskapet fra Tønsberg til Larvik

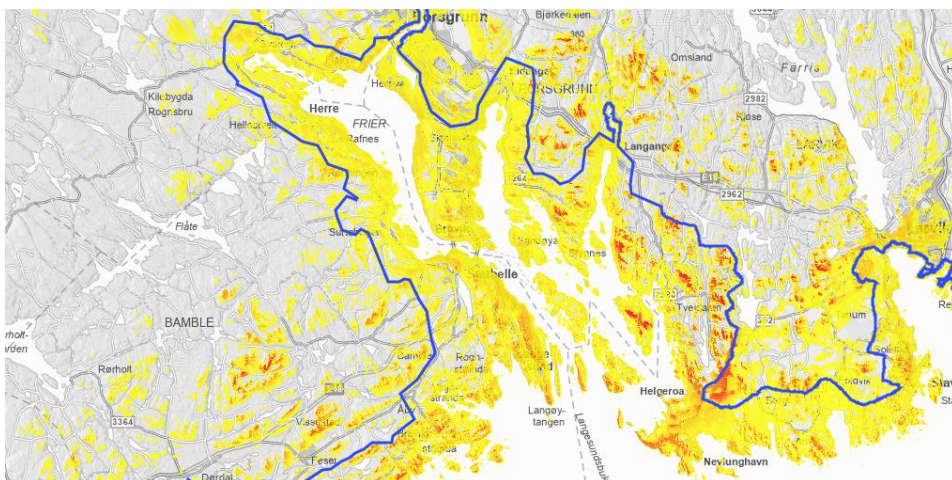
- Hele kyststrekningen mellom Bolærne utenfor Tønsberg og Helgeroa vest i Larvik består av larvikitt. Larvikitt er en dypbergart, krystallisert fra smeltemasser på noen få kilometers dyp i jordskorpa i slutten av karbon-tiden for nesten 300 millioner år siden. Siden den tid har erosjonen fjernet alt fjell som lå over, og vi har en fast og fin bergart som isbreen under siste istid kunne slipe til de mest fantastiske svabergene til glede for alle besøkende. Færder kommune består av larvikitt fordelt på en mengde store og små øyer.

Lava-landskapet på vestsiden av Oslofjorden

- Landskapet fra Holmestrand i nord til Horten og Tønsberg i sør er også preget av nord-syd gående rygger, men brattkantene i dette området heller mot øst i retning av Oslofjorden. Holmestrand kalles «byen under fjellet», og ligger under en slik bratt fjellrygg. Andre karakteristiske rygger har vi ved Løvøya og Falkensten i Horten, og Slottsfjellet i Tønsberg. Alle disse ryggene består av lavaer som er rundt 300 millioner år gamle. Det er basaltlavaer ved Holmestrand - Løvøya, og rombeporfyr-lavaer fra Horten til Tønsberg. Under lavaene i Holmestrandsområdet er det sandstein og kalkstein av samme type og alder som i Grenland.

Siktanalyse - Synlighetsanalyse

Asplan Viak har foretatt en siktanalyse - synlighetsanalyse sett fra fjorden. Metode er beskrevet i vedlegg 2 Metode - Siktanalyse. Vi har brukt analysen til å kvalitetssikre avgrensning av verdikartet. Analysen vil være et godt hjelpemiddel til å vurdere endelig avgrensning av kystsonen og vil også kunne være et godt redskap i kommunens behandling av saker utenfor analyseområdet.

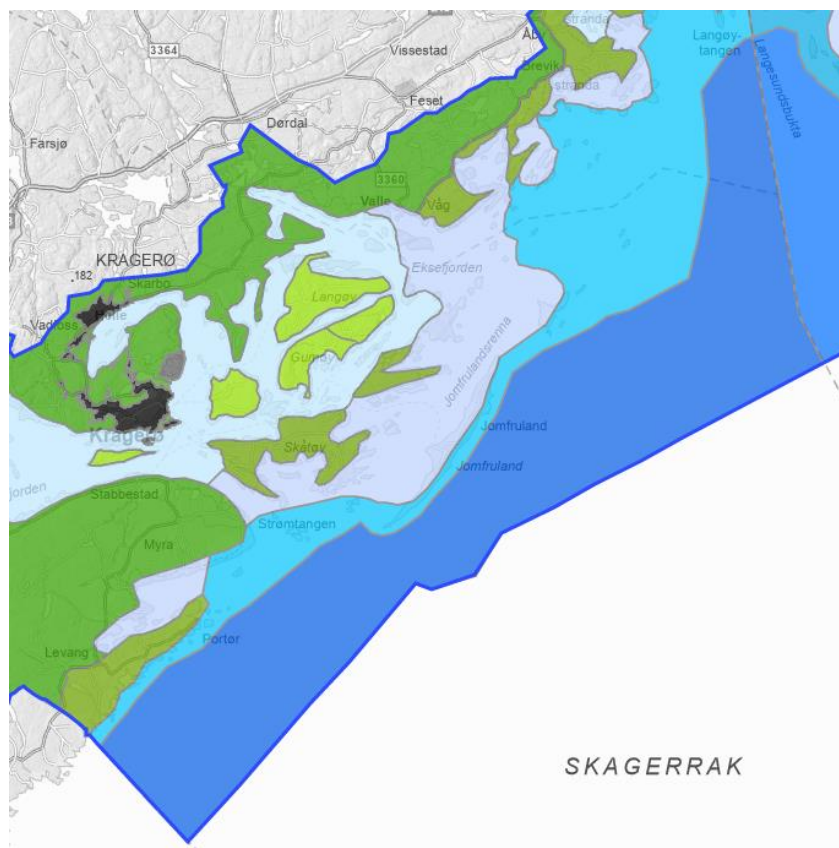

Figur 3-7 Utsnitt av siktanalyse - synlighetsanalyse

Inndeling i delområder

Basert på den overordna avgrensningen i Nasjonalt referansesystem for landskap, overordna inndeling i NIN Landskap og vurdering av landskapskarakter er undersøkelsesområdet inndelt i 15 delområder. Inndelingen er foretatt av fagpersoner med kompetanse på fagfeltet, i form av «skrivebordsstudie», dvs. at det ikke er foretatt befaring i felt. Dette sammen med innspill fra Telemark og Vestfold fylkeskommune og kommuner med god kjennskap til kystområdene har bidratt til en kvalitetssikring av de kvalitative vurderingene, jfr. vedlegg 3 tilbakemelding Landskapsanalyse og Verdivurdering.

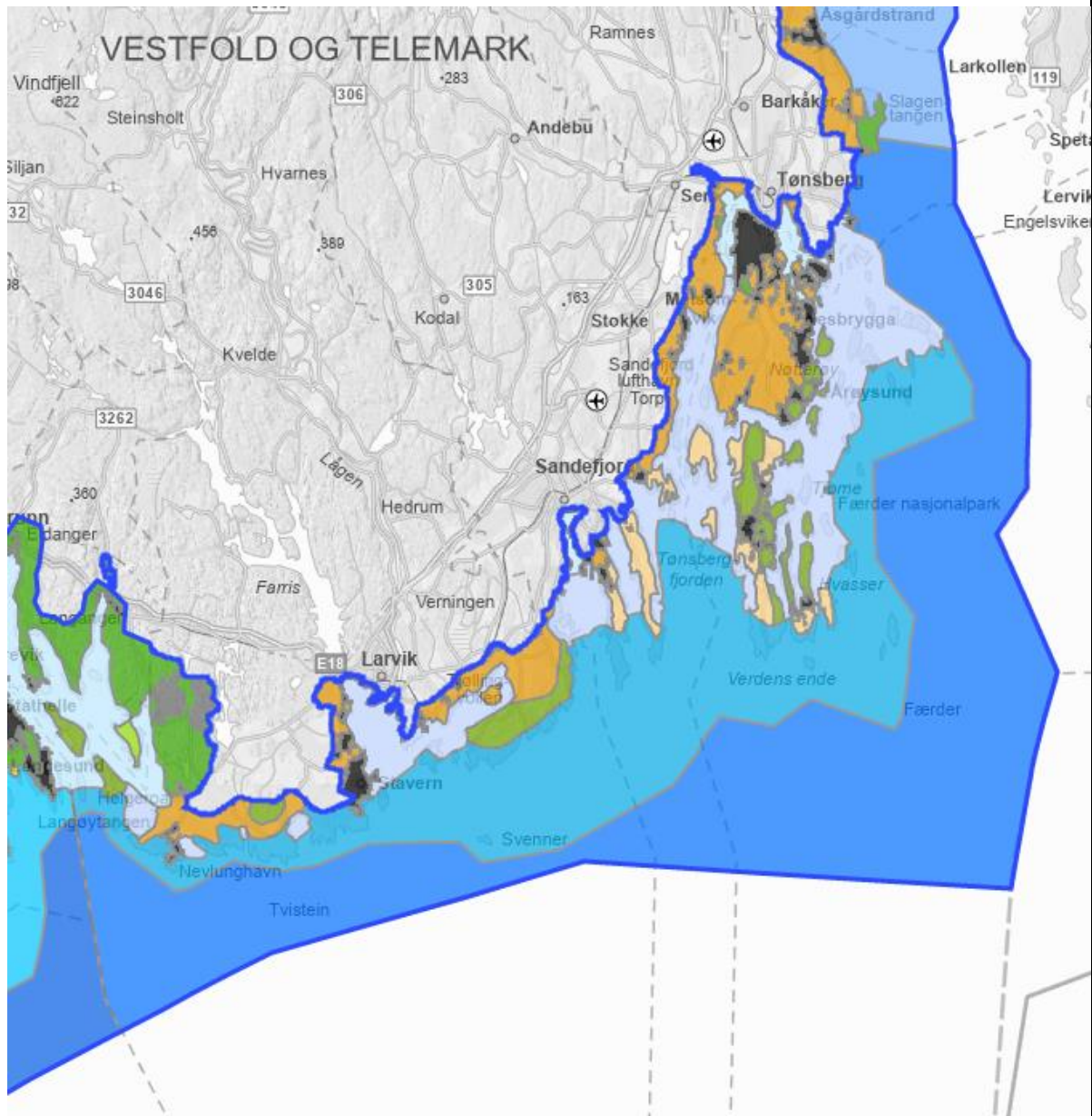
1, Sørlandskysten

Utenfor Ytre skjærgård, vest

Havstykket utenfor Ytre skjærgård vest og ut mot planavgrensningen for Kystsonen, farget mørkt blått i landskapsanalysen.

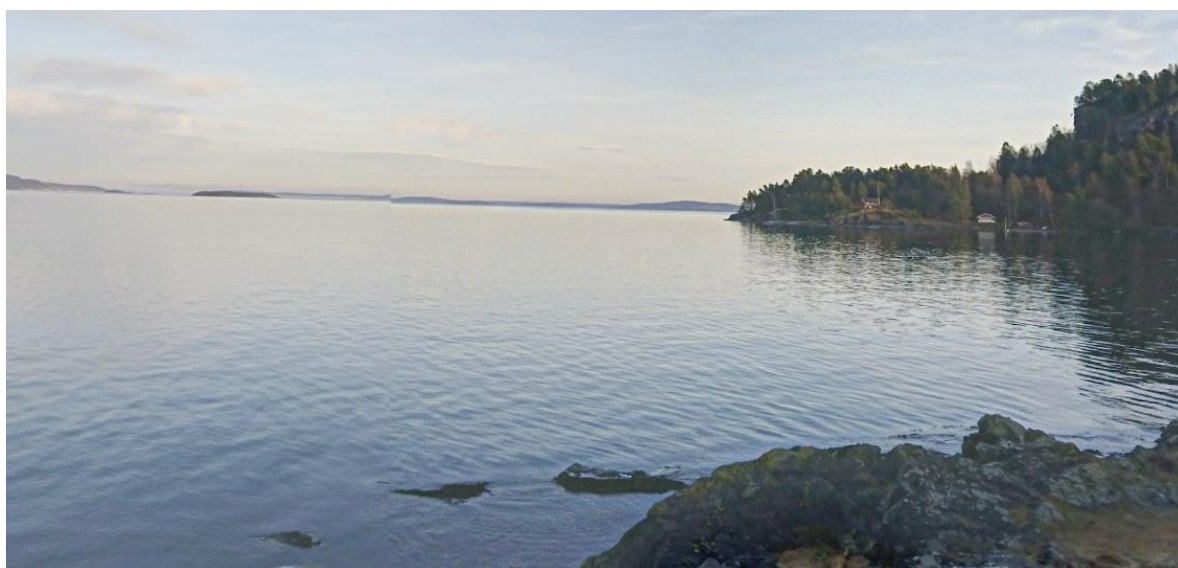
2, Ytre Oslofjord

Utenfor Ytre skjærgård, øst

Havstykket utenfor Ytre skjærgård øst og ut mot planavgrensningen for Kystsonen, farget mørkt blått i landskapsanalysen.

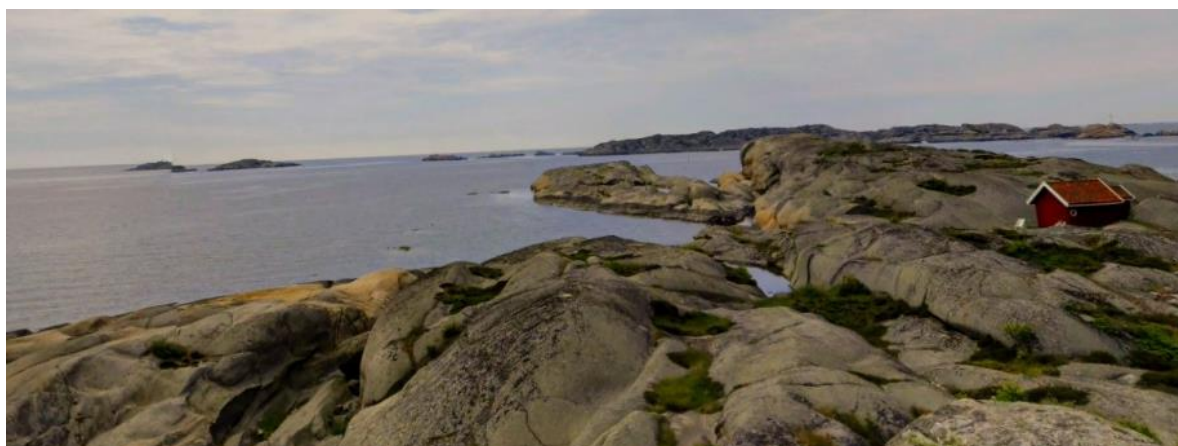
3, Midtre Oslofjord

Bilde fra Løvøy, Kilde: Google Maps

Fjorden fra planavgrensningen og inn til land langs de nordligste delene av analyseområdet. Rommet avgrenses av horisonten øst for Oslofjorden, og går inn i fjæresteinene langs Vestfoldskysten.

4, Ytre skjærgård Øst

Bilde fra Hvasser, Kilde: Google Maps

Randsone mot hav. Isskurte, småkuperte svaberg. Stort hav og himmel. Lite og markdekkende vegetasjon. Inkluderer Nasjonalparken på Færder. Viktig natur og rik kulturhistorie.

5, Ytre skjærgård Vest

Bilde fra Stråholmen. Foto: Statsforvalteren i Telemark og Vestfold

Smalere belte av skjærgård, bråere møte mot havet. Isskurte berg men også løsmasser – Raet, stikker opp av sjøen. Stort hav og himmel. Lite og markdekkende vegetasjon. Inkluderer Nasjonalparken på Jomfruland. Viktig natur og rik kulturhistorie.

6, Indre skjærgård

Bilde fra Schweigårdsolmen ved Oterøy, Foto: Hentet fra nett

Belte mellom ytre og indre kyst. Typisk i området er småskala isskurte holmer og svaberg, sund og vikar med trær og hytter. Til dels sterkt utbygget og mange spor av menneskers bruk.

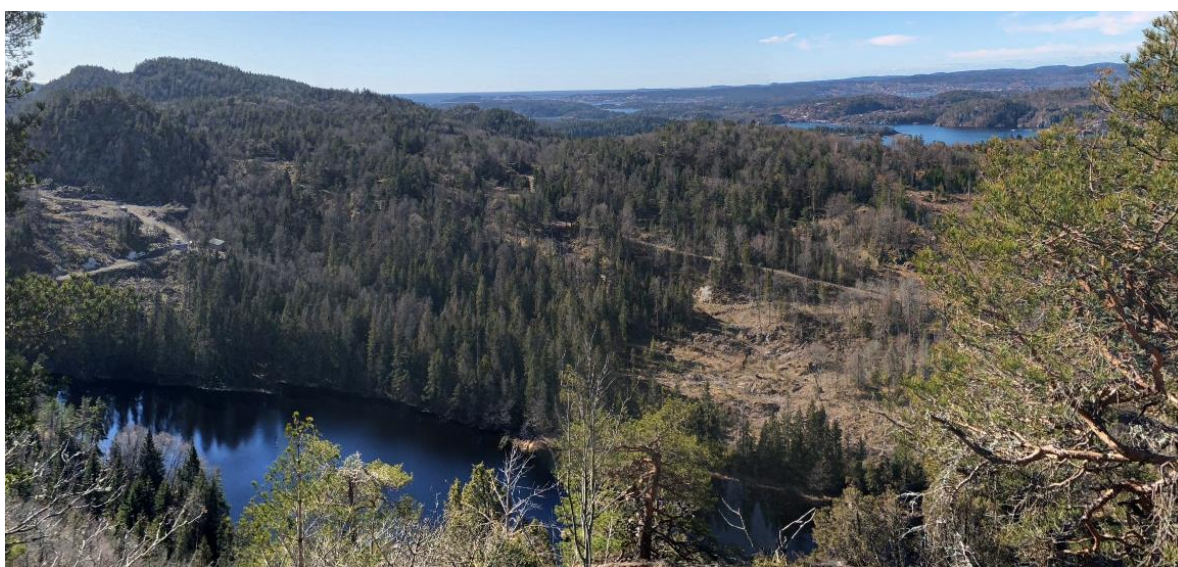
7, Skjermet fjordbasseng

Bilde tatt ved Bjørkøya, Langangsfjorden/Langesundsfjorden, Foto: Hentet fra nett

Skjermet, indre kyst. Stor skala, lav og skogkledt horisont. Noe bebyggelse og infrastruktur, men denne er ikke dominerende.

8, Skog/hei

Storåsen, ved Hallvarptjenn øst for Langangsfjorden, Foto: Hentet fra nett

Mellomstore terrengformer, skogkledt med berg i dagen noen steder. Få inngrep, disse er ikke dominerende, islett av vann og innsjøer. Denne landskapstypen danner ofte bakteppe i landskapsrom langs kystlinjen. Utbygging i denne landskapstypen kan få store konsekvenser for hvordan landskapsrommet oppleves fra sjøen, avhengig av hvordan utbyggingen utføres. Toleransen for inngrep i landskapsilhuetten er lav, likeledes større inngrep i det som er bakteppet i landskapsrommene.

9, Kysthei

Bilde fra Trolldalsåsen/Steinmannen sørvest for Trosbyfjorden, Foto: Hentet fra nett

Større sammenhengende landområder, høyere topografi enn holmene lenger ute, ofte visuell kontakt med ytre kyst. Mye berg i dagen og skinn skog, til dels kraftig utbygd, men også mye natur bevart.

10, Skogkledte øyer

Bilde fra Tåtøy, Foto: Hentet fra nett

Skogkledte holmer skjermet i fjordbassengene innenfor den ytre skjærgården. Mindre værhardt og mer frodig.

11, Jordbrukslandskap storskala

Jordene ved Jarlsberg hovedgård. Foto: Vestfold og Telemark fylkeskommune

Store terrengformer (Oslofeltet), ensartete jorder, store gårdsbygninger og boliger, alleer og store skogholt.

12, Jordbrukslandskap mellomskala

Bilde fra 439 Fv. 55 nord for Hummerbakken, Kilde: Google Maps

Mellomstore jorder og terrengformer, noe kupert landskap, bygg i vanlig størrelse, mosaikk med skogholt og varierte åkre.

13, Jordbrukslandskap småskala

Bilde fra 502 Vesterøyveien, Kilde: Google Maps

Variert, småskala landskap. Mellomstore og små hus i klynger. Mosaikk av isskurte koller, jorder og skogholt blant svingete veier. Stor himmel og gløtt til sjøen eller havet.

14, Holmestrandskrenten/Grenlandsskrenten

Bilde fra Fjordveien ved Holmestrand. Basaltlavaen danner den markante Holmestrandskrenten, Kilde: Google Maps

Karakteristisk terrengform og landemerke. Enhetlig landskap i stor skala. Fjordveien ligger i overgangen mellom fjorden i øst og stigende terreng i vest. Terrengformene og landskapsskala er stor, med lav og skogkledt horisont på andre siden av fjorden. Det geologiske Oslofelt-landskapet er tydelig med lange platåer og skrenter med store høydeforskjeller, særlig ved Holmestrandskrenten.

15, Industrielandskap

Herøya med industriområdet på Frier Vest i forkant. Foto: Asplan Viak

Avgrensete lommer i landskapet har preg av industri. Den opprinnelige terrengformen er ugjenkjennelig, og erstattet av utsprengt terreng, store konstruksjoner og storskala infrastruktur. Støy, lukt og røyk er ofte forbundet med disse stedene, og lite rekreasjon.

16, Urban elvebredd

Båtkortesje 17. mai 2020, Skien. Tatt fra Menstadbrua. Foto: Fredrik Pedersen, Varden

Fjorden i byene. Ved Skien danner dette terrenget den sørvestlige grensen for Oslofeltet, med en nærmest nord/sør gående forkastning som er typisk for feltet og danner store terrasserte landskapsdrag. Langsmed elvebredden ligger parker, infrastruktur, næring og industri samt nye og gamle boliger i blanding. Typologien finnes også igjen i Larvik, Tønsberg og Sandefjord, hvor Oslofeltet ikke fremstår like typisk.

Verdisetting

For hvert enkelt delområde, og noen steder på tvers av delområder er det satt en verdi, basert på kriterier for verdivurdering i M - 1941 om verdisetting av delområder for fagtemaet.

Det er ved utarbeidelse av verdikartene foretatt følgende forenkling som beskrevet tidligere i rapporten under kap. 2.2:

- Ubetydelig og noe verdi = **noe** verdi
- Middels verdi = **middels** verdi
- Stor og svært stor verdi = **stor** verdi

Noe verdi - landskap som ikke har noen romlige eller visuelle kvaliteter som kan virke forklarende på hvordan livet eller naturen har vært og utviklet seg på stedet

Middels verdi - landskap som er gode eksempler på det lokale særpreget, både romlig, visuelt, opplevelsesmessig og i tilknytning til hvordan folk har levd sine liv der gjennom tidene.

Høy verdi - Svært gode eksempler på lokalt særpreg hvorav noen også anerkjennes nasjonalt. Høy verdi er ikke likestilt med vern, men innebærer at for eksempel utbygging må foregå særlig skånsomt slik at ikke landskapsverdiene reduseres.

I *Tabell 3-3* er det gitt en kort beskrivelse av hvert delområde og hvordan kriteriene i verditabellen er anvendt.

Tabell 3-3 Verdivurdering av delområder for landskap

Nr.	Delområder	Verdi	Begrunnelse
1.	Sørlandskysten	Middels	Havstykket - åpent hav - utenfor Ytre skjærgård vest og ut til planavgrensningen for Kystsonen i sjø.
2.	Ytre Oslofjord	Middels	Havstykket - åpent hav - utenfor Ytre skjærgård øst og ut til planavgrensningen for Kystsonen i sjø.
3.	Midtre Oslofjord	Middels	Fjorden fra planavgrensningen og inn til land langs de nordligste delene av analyseområdet. Rommet avgrenses av horisonten øst for Oslofjorden, og går inn i fjæresteinene langs Vestfoldskysten.
4.	Ytre skjærgård øst	Høy	Isskurte, småkuperte svaberg. Stort hav og himmel. Lite og markdekkende vegetasjon. Inkluderer Nasjonalparken på Færder. Viktig natur og rik kulturhistorie.
5.	Ytre skjærgård vest	Høy	Smalt belte av skjærgård, brå overgang mellom fastland/innland og hav. Isskurte fjell, men også løsmasser - Raet, stikker opp av sjøen ved Jomfruland. Stort hav og himmel. Lite og i hovedsak lav vegetasjon. Inkluderer Nasjonalparken på Jomfruland. Viktig og egenartet natur med rik kulturhistorie.
6.	Indre skjærgård	Høy Middels	Belte mellom ytre skjærgård og skjermet fjordbasseng/landformasjoner. Typisk i området er småskala isskurte holmer og svaberg, sund og vik med trær og hytter. Til dels sterkt utbygget og mange spor av menneskers bruk. Indre skjærgård i Kragerø og Bamble har høy verdi. Indre skjærgård i Larvik, Sandefjord og Tønsberg varierer fra middels til høy verdi.
7.	Skjermet fjordbasseng	Middels Høy	Skjermet, indre kyst. Stor skala, lav og skogkledd horisont. Noe bebyggelse og infrastruktur, men denne er ikke dominerende. Hovedsakelig områder av middels verdi, men ytre del av skjermet fjordbasseng i Bamble har høy verdi.

8.	Skog/hei	Middels	Mellomstore terrengformer, skogkledt med berg i dagen noen steder. Få inngrep, disse er ikke dominerende, islett av vann og innsjøer. Denne landskapstypen danner ofte bakteppe i landskapsrom langs kystlinjen. Utbygging i denne landskapstypen kan få store konsekvenser for hvordan landskapsrommet oppleves fra sjøen, avhengig av hvordan utbyggingen utføres. Toleransen for inngrep i landskapsilhuetten er lav, likeledes større inngrep i det som er bakteppet i landskapsrommene.
9.	Kysthei	Høy	Større sammenhengende landområder, høyere topografi enn holmene lenger ute, danner overgangen mot indre kyst. Mye berg i dagen og skrinn furuskog, til dels kraftig utbygd, men også mye natur bevart.
10.	Skogkledte øyer	Høy Middels	Skogkledte holmer skjermet i fjordbassengene innenfor den ytre skjærgården. Mindre værhardt og mer frodig. Flere av øyene inngår i beltet med høy verdi vurdert ut fra spesielle terrengformasjoner og en begrenset utbygging.
11.	Jordbrukslandskap storskala	Middels	Store terrengformer (Oslofeltet), ensartete jorder, store gårdsbygninger og boliger, alleer og store skogholt.
12.	Jordbrukslandskap mellomskala	Høy Middels	Mellomstore jorder og terrengformer, noe kupert landskap, bygg i vanlig størrelse, mosaikk med skogholt og varierte åkre. Jordbrukslandskapet Kolbensrød-Hummerbakken-Mølen i Larvik, Langøya i Sandefjord, Jarlsberg i Tønsberg og Åsgårdstrand-Borre i Horten har høy verdi.
13.	Jordbrukslandskap småskala	Høy	Variert, småskala landskap. Mellomstore og små hus i klynger. Mosaikk av isskurte koller, jorder og skogholt blant svingete veier. Stor himmel og gløtt til sjøen eller havet.

14.	Holmestrandskrenten /Grenlandsskrenten	Høy	Karakteristisk terrengform og landemerke. Enhetlig landskap i stor skala. Langsmed Oslofjorden i dette delområdet ligger strandlinjen som en smal margin mellom jordbrukslandskap, fjell eller skoglandskap og fjord. Fjordveien går langsmed denne marginen. Terrengformene og landskapsskala er stor, med lav og skogkledt horisont på andre siden av fjorden. Det geologiske Oslofelt-landskapet er tydelig i med lange plataer og skrenter med store høydeforskjeller, særlig ved Holmestrandskrenten.
15.	Industrilandskap	Noe Middels	Avgrensede lommer i landskapet som har preg av industri. Den opprinnelige terrengformen er ugjenkjennelig, og erstattet av utsprengt terreng, store konstruksjoner og storskala infrastruktur. Støy, lukt og røyk er ofte forbundet med disse stedene, og lite rekreasjon. I Frierfjorden oppfattes fjordområdene utenfor Herøya og Frier Vest som en del av industrilandskapet. Industrilandskapet i Frierfjorden har middels verdi.
16.	Urban elvebredd	Middels	Fjorden i byene. Ved Skien danner dette terrenget den sørvestlige grensen for Oslofeltet, med en nærmest nord/sør gående forkastning som er typisk for feltet og danner store terrasserte landskapsdrag. Langsmed elvebredden ligger parker, infrastruktur, næring og industri samt nye og gamle boliger i blanding. Typologien finnes også igjen i Larvik, Tønsberg og Sandefjord, hvor Oslofeltet ikke fremstår like typisk.

Verdisettingen følger noen steder landskapstype, andre steder verdi og sårbarhet i landskapet slik at det kan være lokale variasjoner innenfor delområdene.

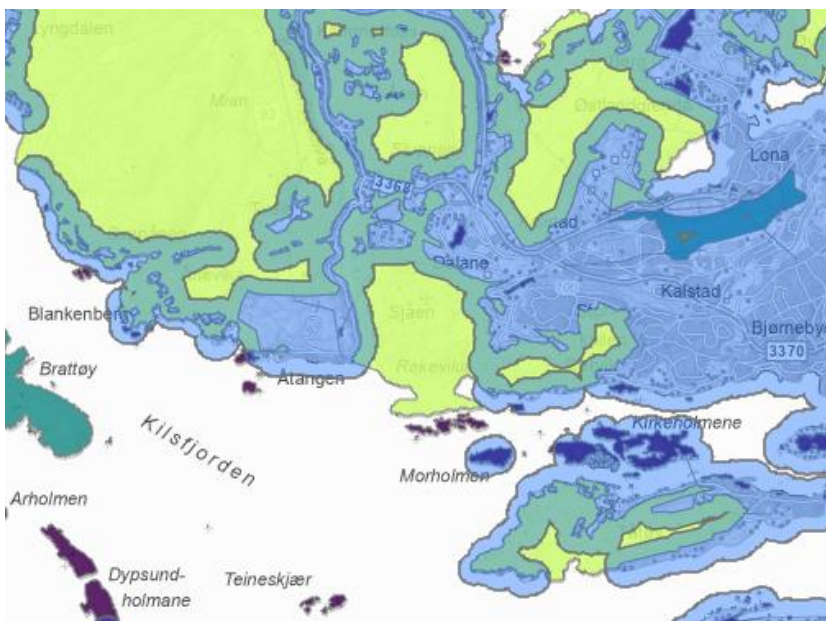
I forbindelse med inndeling og verdivurderingen av baklandet fremheves at baklandet har stor betydning for opplevelsen av kystlandskapet selv om landskapet i seg selv ikke vurderes å ha stor egenverdi.

3.2. Naturmangfold

Kysten av Vestfold og Telemark har store forekomster av marine naturtyper av stor verdi, som tareskog, ålegrasenger og bløtbunnsområder i strandsonen. Dette er naturtyper med viktige økologiske funksjoner, som er leveområder for mange planter og dyr og som er viktige beiteområder for fugler og fisk.

I kystsonen er det to utvalgte kulturlandskapsområder og 167 vernede områder. Færder og Jomfruland nasjonalparker er de største verneområdene. Begge nasjonalparkene har truede arter med nasjonal verdi. I tillegg finner vi 10 landskapsvernområder, 87 naturreservater og 68 områder med annen verneform (Vestfold og Telemark fylkeskommune, 2022).

Det er vurdert en rekke naturkategorier som grunnlag for verdianalysen da det finnes mye kartdata tilgjengelig for dette temaet. Dessverre er det flere kartlag med punktobservasjoner som ikke egner seg til å oversettes til verdisatte arealer. Det er særlig mangel på kunnskap om større sammenhengende områder for sårbare viltarter (økologiske funksjonsområder/landskapsøkologiske funksjonsområder) og verdifulle marine naturtyper. Det er derfor utført en egen GIS-analyse over større, sammenhengende naturområder som er synliggjort som eget kartlag i GIS-portalen. Analysen er basert på AR5 med en buffer 100 meter til bebygde arealer, tettsteder og bygg. Oppskrift for analysen kan leses i vedlegg 1.

Figur 3-8 Utsnitt fra kartportalen over store sammenhengende naturområder

Bortsett fra GIS-analysen av store, sammenhengende naturområder, er det kun benyttet eksisterende kunnskap fra offentlige databaser i verdivurderingen for naturmangfold.

De to tabellene under viser hvilke temaer som ikke er benyttet og som er benyttet i verdianalysen med kort begrunnelse.

Tabell 3-4 Oversikt over hvilke naturkategorier som ikke er benyttet i verdianalysen

Nr.	Naturkategorier som ikke er benyttet	Nedbrytning	Verdi	Kommentar
1	Verdifulle kulturlandskap	Svært verdifullt Verdifullt Mindre verdifullt		Verdifulle kulturlandskap inneholder både biologiske verdier og/eller kulturminneverdier. Datasettet er eldre og nyere DN-13/NiN-kartlegginger har fanget opp naturverdier mer nøyaktig.
6	Utvalgte kulturlandskap	Er ikke verdisatt		Samme begrunnelse som verdifulle kulturlandskap
7	Arter med nasjonal forvaltningsinteresse			Flest punktfunn noe som ikke egner seg for verdisatte arealer. Kilde er Artskart som samler artsobservasjoner som alle kan legge inn. Utvalget er derfor tilfeldig og ofte unøyaktig.
8	Vernede vassdrag			Er ikke lenger del av kunnskapsgrunnlaget

				for naturmangfold i metoden M-1941
11	Marine grunnkart i kystsonen	Forvaltningsprioritert natur NiN-saltvannsbunnsystemer Sårbare marine habitater		Flest punktfunn noe som ikke egner seg for verdisatte arealer. Sårbare marine habitater er ikke kartlagt for Vestfold og Telemark.
12	SEAPOP-Estimerte hekkebestander for sjøfugl			Kun enkeltpunkter, egner seg ikke til å verdisette arealer på et regionalt nivå
13	Særlig verdifulle og sårbare områder langs kysten			Inkluderer nasjonalpark og landskapsvernområder i sjø, men kun i Vestfold. Naturvernområder er mer dekkende for begge fylker.
14	Inngrepsfrie naturområder			Er ikke lenger del av kunnskapsgrunnlaget for naturmangfold i metoden M-1941

Tabell 3-5 Oversikt over hvilke naturkategorier som er benyttet i verdianalysen og vist i verdikartet

Nr.	Kategorier	Nedbrytning	Verdi	Kommentar
1	Naturvernområder- Ramsarområder		Stor verdi	
2	Viktige naturtyper - terrestriske og marine	NiN - KU-verdi	Svært høy kvalitet og høy kvalitet = stor verdi Moderat kvalitet = middels verdi Lav kvalitet = noe verdi	
DN13 - viktige naturtyper		Svært Viktig = stor verdi Viktig = middels verdi Lokalt viktig = noe verdi		
DN19 -marine naturtyper		Svært Viktig = stor verdi Viktig = middels verdi Lokalt viktig = noe verdi		
3	Utvalgte naturtyper		Stor verdi	
4	Gyteområde kysttorsk		Middels verdi	Torsk er ikke rødlistet, men fredet langs Skagerak-kysten.
5	Geologisk arv		Middels verdi	
6	Fredningsområde for hummer		Middels verdi	VU-status i rødlista for arter

7	Dokumentert sjørret- bekk			Statsforvalteren anbefaler dette kartlaget da det er mest oppdatert. Benyttes som illustrasjon og ikke i verdikartet da kartlaget kun finnes som punkter.
8	Nasjonale laksevassdrag			Benyttes som illustrasjon og ikke i verdikartet da arealet dekker store deler av kysten og vil maskere andre verdier.
9	Større, sammenhengende naturområder uten større tekniske inngrep		Sammenhengende naturområder: Over 300 dekar = Middels verdi Mellom 100 - 300 dekar = Noe verdi Under 100 dekar = Noe verdi Bufferområdet mellom tekniske tiltak og naturområdet = Noe verdi	

Tabell 3-6 Oversikt over hvilke kilder kartlaget er hentet fra

Nr.	Kategorier	Kilde
1	Naturvernområder- Ramsarområder	Miljødirektoratet
2	Viktige naturtyper - terrestriske og marine	Miljødirektoratet
3	Utvalgte naturtyper	Miljødirektoratet
4	Gyteområde kysttorsk	Fiskeridirektoratet
5	Geologisk arv	Norges geologiske undersøkelse (NGU)
6	Fredningsområde for hummer	Fiskeridirektoratet
7	Dokumentert sjøørretbekk	Statsforvalteren i Trøndelag
8	Nasjonale laksevassdrag	Fiskeridirektoratet
9	Større, sammenhengende naturområder	Egen analyse, Asplan Viak

3.3. Kulturmiljø

Kulturminner og kulturmiljøer langs kysten vår forteller hvordan mennesker har levd og brukt kysten fra 11 000 år siden og frem til i dag. Langs kysten av Vestfold og Telemark er det kulturminner og kulturmiljø med stor variasjon i datering og type som formidler et komplekst og dynamisk bilde av vår kysthistorie, kulturhistorie og felles identitet (Vestfold og Telemark fylkeskommune, 2022).

Gjennom kartleggingsprosjektet «Kulturmiljøer og landskap av nasjonal interesse i Vestfold og Telemark» har det blitt definert områder av regional eller nasjonal interesse for kulturarv. For Vestfold har arealer med både nasjonal og regional interesse blitt avgrenset, mens for Telemark har kun arealer med nasjonal interesse blitt avgrenset. Endelig beslutning med hensyn til nasjonalt viktige kulturmiljøer skal gjøres av Riksantikvaren.

Gjennom kommunenes egne arealer avsatt i kommuneplaner med hensynssone eller bestemmelsesområde for kulturmiljø, er også områder med lokal kulturverdi synliggjort i verdianalysen.

Tabell 3-7 Oversikt over hvilke kategorier som er benyttet for verdikart for kulturarv

Nr.	Kategorier	Nedbryting	Verdi	Kommentar
1	Kulturmiljøer og landskap av nasjonal interesse i Regional plan for bærekraftig arealpolitikk (RPBA)	Vestfold	Stor verdi	Nasjonal interesse
2	Kulturmiljøer og landskap av regional interesse i RPBA	Vestfold	Middels verdi	Regional interesse. <i>Dette kartlaget er foreløpig ikke vist i kartportalen.</i>
3	Kulturmiljøer og landskap av nasjonal interesse i Telemark	Telemark	Stor verdi	Nasjonal interesse
4	Kulturmiljøer merket av som bestemmelsesområder eller hensynssoener i KPA (som ikke overlapper med 1, 2 eller 3)	Telemark og Vestfold	Noe verdi	Lokal interesse

Tabell 3-8 Kilder som er grunnlaget for de ulike kategoriene

Nr.	Kilder
Kulturmiljøer og landskap av nasjonal interesse i RPBA	Tidligere Vestfold fylkeskommune sin egen kartlegging av regionalt og nasjonalt viktige kulturminneinteresser i fylket
Kulturmiljøer og landskap av regional interesse i RPBA	Tidligere Vestfold fylkeskommune sin egen kartlegging av regionalt og nasjonalt viktige kulturminneinteresser i fylket
Kulturmiljøer og landskap av nasjonal interesse i Telemark	Vestfold og Telemark fylkeskommune sin egen kartlegging av nasjonal viktige kulturminneinteresser i fylket

Kulturmiljøer merket av som bestemmelsesområder eller hensynssoner i KPA (som ikke overlapper med 1, 2 eller 3)	Hensynssoner kulturmiljø fra alle kommuneplanene i Vestfold og Telemark
---	---

3.4. Friluftsliv

37 % av landarealet i kystsonen langs Vestfold og Telemark er kartlagte friluftslivsområder. Disse arealene utgjør 222 km² av det totale landarealet på 600 km². Kommunene som har størst areal av kartlagte friluftslivsområder er Færder, Larvik og Bamble (Vestfold og Telemark fylkeskommune, 2022).

I Vestfold og Telemark er store deler av det åpne og tilgjengelige landskapet nedbygd. Selv om byggeaktiviteten i strandsonen har avtatt de siste 20 årene, er det fortsatt en utfordring å unngå ytterligere nedbygging og privatisering av strandsonearealene (Vestfold og Telemark fylkeskommune, 2022).

Alle kystkommunene i fylket har gjennomført en kartlegging av sine friluftslivsområder. Områdene er kartlagt og verdisatt ut fra faktisk bruk, uavhengig av eierskap og planstatus. Dette for å kunne forvalte friluftslivsområdene i tråd med kommunens overordnede mål om å sikre miljøet og en bærekraftig utvikling.

I tillegg til kartlagte friluftsområder er det flere statlig sikrede friluftsområder i kystsonen til Vestfold og Telemark. Disse er gitt stor verdi i verdikart for friluftsliv.

For verdikartet for friluftsliv er det brukt nyttige kartlag som illustrasjoner, men som ikke er verdisatt. Dette er tur- og friluftsruter, potensielt tilgjengelig strandsone og helningskart. Helningskart viser hvilke områder som er tilgjengelige og attraktive for ferdsel, og hvilke arealer som er bratte og utilgjengelige.

Tabell 3-9 Oversikt over hvilke kategorier som er verdisatt for friluftsliv

Nr.	Kategorier	Nedbrytning	Verdi	Kommentar
1	Kartlagte friluftsområder	«Områdeverdi» Svært viktig = stor verdi Viktig = middels verdi Registrert = noe verdi	Stor verdi Middels verdi Noe verdi	
2	Statlig sikrede friluftsområder		Stor verdi	
3	Tur- og friluftsruter			Som illustrasjon- inngår ikke i verdikartet
4	Helningskart (tilgjengelighet)	Helningsdata Liten/Noe helling >3-10 % (mulighet for opphold) = Stor verdi Stor helling 10-25% (mulighet for ferdsel) = Middels verdi Svært stor helning 25% (for bratt for ferdsel) = Noe verdi		Som illustrasjon- inngår ikke i verdikartet
5	Strandsone 100-metersbeltet			Som illustrasjon- inngår ikke i verdikartet
6	Potensielt tilgjengelig strandsone			Som illustrasjon-

				inngår ikke i verdikartet
--	--	--	--	---------------------------

Tabell 3-10 Kilder som er grunnlaget for de ulike kategoriene

Nr.	Kategorier	Kilde
1	Kartlagte friluftsområder	Miljødirektoratet. Datasettet består av kommunenes egne kartlegging av viktige friluftsområder etter Miljødirektoratets veileder M98-2013.
2	Statlig sikrede friluftsområder	Miljødirektoratet. Områder som er sikra for allmenne friluftsmål ved statlig hjelp.
3	Tur- og friluftsruter	Kartverket. Turrutebasen er et landsdekkende datasett som viser turruter som fotruter, skiløyper sykkelruter etc.
4	Helningskart (tilgjengelighet)	Egen analyse Asplan Viak
5	Strandsone 100-metersbeltet	Vestfold og Telemark fylkeskommune
6	Potensielt tilgjengelig strandsone 2017-2020	Statistisk sentralbyrå (SSB). Potensielt tilgjengelige strandsonearealer i strandsonen beregnes ut fra terreng, veistrekninger, jernbanestrekninger, dyrket markarealer, bygninger og kystlinje. Årsdatasett fra 2017 og framover. Dataene er hentet fra ulike kilder og bearbeidet til arealbruksflater i SSB.

3.5. Naturressurser

Naturressurser omhandler samfunnets interesser for å sikre ressursgrunnlaget for fremtiden. Dette gjelder både som grunnlag for sysselsetting og av hensyn til matsikkerhet/samfunnssikkerhet.

Det ligger store og viktige landbruksarealer i fylket, eksempelvis ligger 25 % av landets grønnsaksareal i Vestfold ([Klima- og arealregnskap \(framsikt.net\)](#)).

For verdianalysen for Vestfold og Telemark omfattes temaet av jordbruk, fiskeri og mineralressurser.

Tabell 3-11 Oversikt over hvilke kartlag som er verdisatt for naturressurser

Nr.	Kategorier	Nedbrytning	Verdi	Kommentar
1	Jordbruksareal fulldyrka mark AR5/ verdiklasser for jordbruksareal basert på AR5 og DMK (NIBIO)	<p>Stor verdi: Fulldyrka jord</p> <p>Middels verdi: Verdiklassene for fulldyrka organisk jord, fulldyrka tungbrukt jord, samt innmarksbeite og overflatedyrka jord som er jorddekt.</p> <p>Noe verdi: Verdiklassene for innmarksbeite og overflatedyrka jord som er grunnlendt eller har organiske jordlag.</p>	<p>Stor verdi</p> <p>Middels verdi</p> <p>Noe verdi</p>	Verdiklassifiseringen til NIOBIO omfattet ikke alt av fulldyrket mark - derfor er alt av fulldyrket mark fra AR5 tatt med og gitt stor verdi.
2	Verdiklasser for jordbruksareal på dyrkbar jord (NIBIO)	<p>Middels verdi: Dyrkbar jord som er selvdrenert og ikke blokkrik, samt tidligere jordbruksareal som kan dyrkes opp igjen.</p> <p>Noe verdi: Annen dyrkbar jord.</p>	<p>Middels verdi</p> <p>Noe verdi</p>	Verdisatt som hos NIBIO
3	Mineralressurser	Internasjonal og nasjonal betydning = Stor verdi	<p>Stor verdi</p> <p>Middels verdi</p>	«Forekomster og prospekter» skal kun

		Regional betydning = Middels verdi Lokal og liten lokal betydning = Noe verdi	Noe verdi	tas med iht. metodikken i V712
4	Gytefelt kysttorsk MB	A-verdi = stor verdi B-verdi = middels verdi C = noe verdi		

Tabell 3-12 Kilder som er grunnlaget for de ulike kategoriene

Nr.	Kategorier	Kilde
1	Verdiklasser basert på AR5 og DMK / fulldyrka mark basert på AR5	NIBIO (Kilden)
2	Verdiklasser for dyrkbar jord	NIBIO (Kilden). Kartlaget viser dyrkbar jord fordelt på klassene middels og noe verdi, basert på egenskaper fra datasettet «Dyrkbar jord» og DMK.
3	Mineralressurser	NGU (Norges geologiske undersøkelse). Mineralressurser i form av industrimineral, naturstein og metaller.
4	Gytefelt kysttorsk MB	Fiskeridirektoratet

4. Referanser

Direktoratet for naturforvaltning. (2007). *Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold*.

Miljødirektoratet. (2023). *M-1491 Konsekvensutredninger for klima og miljø*.

Simensen, T. E. (u.d.). *NiN landskapstyper - en kort innføring*. Artsdatabanken.

Statens vegvesen. (2021). *Håndbok V712 Konsekvensanalyser*.

Vestfold og Telemark fylkeskommune. (2022). *Kunnskapsgrunnlag om kystsonen i Vestfold og Telemark*. VTFK.

Digitale kilder

- [Kystlandskap | NiN-kart \(artsdatabanken.no\)](https://artsdatabanken.no/kystlandskap-nin-kart)
- [NiN Landskapstyper - en kort innføring.pdf \(artsdatabanken.no\)](https://artsdatabanken.no/nin-landskapstyper-en-kort-innforing)

5. Vedlegg

Vedlegg 1 Oppskrift - Analyse store sammenhengende naturområder

Vedlegg 2 Metode - Siktanalyse (Synlighetsanalyse)

Vedlegg 3 Tilbakemelding Landskapsanalyse og Verdivurdering

